

Y CABINET DYDD MAWRTH, 16 RHAGFYR 2025

Yn bresennol-

Y Cyngorwyr: Menna Trenholme, R. Medwyn Hughes, Craig ab Iago, Huw Wyn Jones, June Jones, Dilwyn Morgan, Llio Elenid Owen, Dewi Jones a Paul Rowlinson.

Hefyd yn bresennol-

Dafydd Gibbard (Prif Weithredwr), Catrin Thomas (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dylan Owen (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Evans (Swyddog Monitro), Dewi Morgan (Pennaeth Cyllid), Gareth Jones (Pennaeth Cynorthwyol Adran Amgylchedd), Rebeca Jones (Rheolwr Polisi Cynllunio, Tirwedd a Natur), Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Amgylchedd), Catrin Love (Pennaeth Cynorthwyol Gwasanaethau Corfforaethol), Eurig Williams (Rheolwr Gwasanaeth Adnoddau Dynol), Gail Warrington (Rheolwr Iechyd, Diogelwch a Llesiant), Mari Wynne Jones (Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant), Meinir Owen (Uwch Ymarferydd Prosiectau), Mari Powell Jones (Rheolwr Cefnogol Gwasanaethau Corfforaethol), Meinir Griffiths (Swyddog Gwella Gwasanaeth), Debbie Jones (Pennaeth Cynorthwyol Gwasanaethau Addysg), Siwan Llwyd Roberts (Pennaeth y Gyfundrefn Addysg Drochi), Huw Ynyr (Pennaeth Cynorthwyol Technoleg Gwybodaeth), Cyng. Angela Russell (Aelod Lleol Ward Llanbedrog gyda Mynytho), Cyng. Cai Larsen (Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi), Cyng. Elin Walker Jones (Aelod Lleol Ward Glyder), a Gwen Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Diolchwyd i holl staff y Cyngor am eu gwaith caled drwy'r flwyddyn.

Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cyng. Nia Jeffreys.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw fater brys.

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw fater yn codi o drosolwg a chraffu.

5. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Tachwedd 2025 fel rhai cywir.

6. SEFYDLU BWRDD RHEOLI MAETHOLION

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Craig ab Iago.

PENDERFYNIAD

Cefnogwyd sefydlu, a chyfranogiad y Cyngor i'r, Bwrdd Rheoli Maetholion ar gyfer yr Afon Gwyrfaï yn unol â'r cylch gorchwyl yn Atodiad 1.

Enwebwyd Pennaeth Adran Amgylchedd i gynrychioli'r Cyngor ar y Bwrdd newydd a dirprwywyd yr hawl i'r Pennaeth gadarnhau cynrychiolaeth swyddogion y Cyngor ar y Bwrdd ac i ymgymryd ag unrhyw newidiadau ansylweddol i'r Cylch Gorchwyl.

TRAFODAETH

Soniwyd am y ddyletswydd statudol sydd gan gyrff cyhoeddus i gynnal y bywyd gwyllt a'r fioamrywiaeth o fewn yr afonydd sydd wedi eu dynodi fel ardaloedd cadwraeth arbennig yng Nghymru, a'r effaith y gall lefelau uchel o faetholion ei gael ar ansawdd y dŵr ac felly ar y fioamrywiaeth hon.

Nodwyd bod adroddiad wedi'i gyhoeddi gan Gyfoeth Naturiol Cymru yn 2021, a oedd yn asesu os oedd yr afonydd yn cyrraedd y targedau a osodwyd ynglŷn â'r lefelau o faetholion yn yr afonydd. Amlygwyd ar adeg yn adroddiad, bod y ddwy afon yng Ngwynedd yn cyrraedd y targedau hyn felly nad oedd angen gweithredu'n ffurfiol ar y pryd.

Adroddwyd bod asesiad mwy diweddar, hefyd wedi'i gynnal gan Gyfoeth Naturiol Cymru, yn dangos bod yr Afon Gwyrfaï yn methu'r targedau ansawdd dŵr hyn oherwydd y lefelau o faetholion sydd yn yr afon. Mewn sefyllfa pan fu afon yn methu, datganwyd mai cyfrifoldeb yr awdurdod perthnasol yw sefydlu Bwrdd Rheoli Maetholion er mwyn rhoi camau mewn lle i gyrraedd y targedau. Bwriadwyd creu Bwrdd ar y cyd gydag awdurdod y Parc Cenedlaethol.

Pwysleisiwyd bod creu'r Bwrdd hwn yn allweddol oherwydd y caiff methiant yr Afon Gwyrfaï effaith uniongyrchol ar y Cyngor, o ran datblygiadau tai a datblygiadau amaethyddol o fewn dalgylch yr afon a thu hwnt. Ychwanegwyd bod 10 cais cynllunio yn cael eu hoedi ar hyn o bryd o ganlyniad i hyn.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Adnabuwyd yr angen i ddeall gwraidd y broblem a'r angen felly am drafodaethau gyda'r bobl berthnasol er mwyn cael yr atebion hynny.
- Pryderwyd am effaith posib hyn ar ddatblygiadau tai yn yr ardal, a thynnwyd sylw at bwysigrwydd yr amgylchedd mewn perthynas â hyn.
- Soniwyd am sgil effeithiau sefydlu'r Bwrdd ar adnoddau. Cadarnhawyd bod hyn wedi ei godi gyda Chyfoeth Naturiol Cymru, a bod bwriad i benodi Swyddog Prosiect o fewn Cyfoeth Naturiol Cymru a fydd yn canolbwyntio'n bennaf ar Afon Gwyrfaï.
- Cadarnhawyd y bydd y Bwrdd yn cael ei sefydlu cyn gynted ag y bo modd.

7. CYLLIDO GWAITH DIOGELU ADEILAD Y CORBETT ARMS, TYWYN

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Craig ab Iago.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd y defnydd o £1.5 miliwn o Gronfa Strategaeth Ariannol y Cyngor er mwyn cyllido gwaith i ddiogelu adeilad y Corbett Arms yn Nhywyn.

TRAFODAETH

Pwysleisiwyd effaith dyletswydd y Cyngor i orfod mynd i'r afael â phroblemau fel hyn, heb adnoddau nac arian, ar bobl Gwynedd.

Datganwyd bod rhan o adeilad y Corbett Arms wedi disgyn a thynnwyd sylw at ddyletswydd statudol y Cyngor i sicrhau diogelwch yr adeilad a thrigolion Tywyn. Eglurwyd nad oedd y Cyngor yn awyddus i gymryd unrhyw risg pellach gyda'r adeilad oherwydd y bygythiad i rannau eraill o'r adeilad ddisgyn yn ogystal.

Amlygwyd y camau sydd wedi eu cymryd yn barod ddiogelu'r safle a'r cyhoedd, gan nodi bod dyletswydd hefyd i warchod yr adeilad gan ei fod yn rhestredig. Adnabuwyd y costau sylweddol ynghlwm â'r ddyletswydd hon.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Cydnabuwyd bod siawns o allu adennill cyfran o'r costau hyn yn ôl, ond nodwyd yr angen i fod yn realistig. Pwysleisiwyd nad y Cyngor sydd berchen yr adeilad, ac felly mai rôl y Cyngor yw diogelu'r safle'n unig.
- Gofynnwyd am eglurder ynglŷn â phwy sydd berchen yr adeilad. Cyfeiriwyd at her datgymalu perchnogaeth wrth ddelio ag adeilad fel hyn.
- Nodwyd bod llawer o'r gwaith hwn yn waith ymatebol sy'n anodd ei ragweld, felly bod yr Adran yn gyson wylidwrus o'r risg hynny.
- Wrth drafod y pwerau ymyrryd sydd gan y Cyngor mewn perthynas ag adeilad peryglus, eglurwyd mai'r cam cyntaf yw cyflwyno rhybudd i'r perchennog. Ychwanegwyd y golyga hyn mai dim ond os nad yw'r perchennog yn gwneud y gwaith angenrheidiol i ddiogelu'r safle y gall y Cyngor ymyrryd. Nodwyd bod lleoliad yr adeilad peryglus hefyd yn chwarae rhan yma.
- Holwyd a oes diwedd i'r broblem hon, gan bryderu am orfod talu mwy o gostau cynnal a chadw ar yr adeilad am flynyddoedd i ddod. Amlygwyd nad oes sicrwydd am sut y gwnâi'r adeilad ymddwyn yn y dyfodol, ond cadarnhawyd y caiff adeilad ei fonitro'n gyson.

8. TWF – SIARTER Y GYMRAEG YN Y GWAITH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Llio Elenid Owen

PENDERFYNIAD

Penderfynwyd y Cabinet ar ran y Cyngor fel cyflogwr i fabwysiadu Twf – Siarter y Gymraeg yn y Gwaith, Cyngres Undebau Llafur Cymru (TUC Cymru), ar y cyd â chynrychiolwyr lleol undebau Unsain, GMB ac Unite.

TRAFODAETH

Eglurwyd mai nod y Siarter yw i gefnogi gweithwyr, eu hundebau llafur a chyflogwyr i gydweithio i greu gweithleoedd dwyieithog a sicrhau fod gan weithwyr fynediad at gynrychiolaeth gan undebau llafur yn y Gymraeg.

Adroddwyd ar y 4 egwyddor y bydd y Cyngor yn gweithredu yn unol â nhw wrth fabwysiadu'r Siarter, sef

- Twf a hawliau'r Gymraeg
- Cynhwysiant a chyfiawnder ieithyddol
- Arweinyddiaeth ac atebolrwydd
- Dysgu parhaus a meithrin hyder

Pwysleisiwyd rôl allweddol y Gymraeg o fewn y Cyngor ac ymfalchiwyd yn y ffaith mai Gwynedd fydd yr awdurdod lleol cyntaf i fabwysiadu'r Siarter hwn.

Esboniwyd bod swyddogion y Cyngor wedi bod yn rhan o ddatblygu'r Siarter, a diolchwyd i gynrychiolwyr yr Undebau am eu brwdfrydedd tuag ato. Gobeithiwyd y bydd mabwysiadu'r Siarter yn dangos y ffordd i awdurdodau eraill wneud yn ogystal.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Mynegwyd balchder bod y Cyngor yn arwain y ffordd yn y maes ac ategwyd y diolch i'r Undebau am eu cydweithrediad.
- Diolchwyd ac ymfalchiwyd bod yr Undebau yn gweld gwerth yn y gwaith hwn yn ogystal. Pwysleisiwyd y berthynas weithiol dda sydd rhwng y Cyngor a'r Undebau a bod y berthynas honno yn gallu arwain at waith gwych, fel y Siarter hwn.

9. ADRODDIAD BLYNYDDOL CYFLOGAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Llio Elenid Owen.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd yr adroddiad blynyddol ar gyfer 2024/25.

TRAFODAETH

Nodwyd y darperir yr adroddiad drosolwg o brif faterion y gweithlu a sut y mae hynny'n llywio rhai elfennau o strategaeth staffio'r Cyngor.

Aethpwyd drwy brif bwyntiau'r adroddiad:

- Gwelwyd ychydig o leihad yn nifer staff y Cyngor erbyn mis Mawrth eleni.

- Nodwyd bod nifer uwch o ferched yn gweithio i'r Cyngor na dynion, gan gyfeirio at y ffigyrau adrannol a gaiff eu cynnwys yn yr adroddiad.
- Adnabuwyd bod y mwyafrif o weithlu'r Cyngor dros 40 mlwydd oed ac er felly ei fod yn weithlu profiadol, fe fydd yn her i'r Cyngor pan fydd y staff hynny'n gadael eu cyflogaeth ar yr un pryd.
- Soniwyd bod trosiant staff wedi cynyddu i 9.9%.
- Eglurwyd bod cynnydd mewn absenoldebau salwch – cadarnhawyd bod mynd i'r afael â hyn yn flaenoriaeth i'r Cyngor.
- Datganwyd y bydd system adnoddau dynol a chyflogau newydd yn cael ei chyflwyno flwyddyn nesaf.

Amlygwyd bod yr adroddiad hwn yn gyson gydag adroddiadau blaenorol, a bod y materion sy'n codi yma yn rhan o drafodaethau cyson â phartneriaid.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Wrth gyfeirio at broffil y gweithlu o ran rhyw, holwyd am y rhaniad hwn a sut y gall y Cyngor fynd i'r afael â stereoteipiau traddodiadol o ran meysydd gwaith. Cadarnhawyd bod gwaith a phrosiectau yn edrych ar hyn gan roi cyfleoedd i bobl ym mhob maes. Ychwanegwyd bod modd gweld ôl effaith y gwaith hwn ar ffigyrau penodol o fewn y gweithlu erbyn hyn.
- Pwysleisiwyd pwysigrwydd rhoi cyfleoedd teg i bob person yng Ngwynedd gael unrhyw swydd o fewn y Cyngor.
- Holwyd os oes digon o gyfleoedd i ddatblygu staff o fewn y Cyngor, gan bwysleisio pwysigrwydd cadw staff yn ogystal â denu staff newydd. Sicrhawyd y caiff pwyslais ei roi ar gynnal sgysiau datblygiad parhaus gyda staff, a bod nifer uwch o gyrsiau'n cael eu cynnal erbyn hyn.

10. ADRODDIAD BLYNYDDOL IECHYD DIOGELWCH A LLESIANT

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Llio Elenid Owen.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd yr adroddiad a chymeradwywyd yr argymhellion.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan adnabod y cyfnod o newid a chyd-addasu a fu. Datganwyd bod hyrwyddo Modelau Diogelwch wedi cyrraedd pob rheolwr, gan gryfhau dealltwriaeth a chydweithio ar draws y sefydliad. Yn ogystal, nodwyd bod polisïau allweddol wedi'u hadolygu - gan gynnwys y Polisi Alcohol a Chyffuriau - i ddiogelu pawb sy'n gysylltiedig â gwasanaethau'r Cyngor.

Tywyswyd y Cabinet drwy brif bwyntiau'r adroddiad:

- Cofnodwyd cyfanswm o 4,128 adroddiad o ddamweiniau, gyda 53 ohonynt yn RIDDOR, sef y damweiniau mwyaf difrifol. Soniwyd hefyd am y cynnydd mewn digwyddiadau treisgar.

- Bu dau achos mewn cartrefi preswyl yn arwain at ymweliadau gan AGID (HSE). Derbyniwyd argymhellion i wella dogfennaeth a hyfforddiant atal cwympiadau, gyda ffi ymyrraeth o £1,044.
- Crybwyllwyd bod 9 cwrs IOSH Rheoli'n Ddiogel a 5 cwrs adnewyddu wedi eu cynnal, gan olygu bod 72% o reolwyr bellach wedi eu hyfforddi.
- Derbyniwyd 1,051 atgyfeiriad gan lechyd Galwedigaethol, gyda 464 ohonynt yn ymwneud ag ieuchyd meddwl. Ychwanegwyd bod darpariaeth cwnsela wedi cynyddu dros 180%.
- Adroddwyd bod achrediad ISO 45001 yn parhau i gael ei gynnal gan BSI. Soniwyd bod trafodaethau ar y gweill i uno'r ddwy system bresennol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Cadarnhawyd bod yr adroddiad yn cynnwys data o ysgolion yn ogystal.
- Gofynnwyd a yw'r nifer uchel o ddamweiniau yn dod o fan penodol o fewn y Cyngor. Datganwyd y caiff staff eu hannog i adrodd ar unrhyw ddamweiniau fel bod posib cael darlun o lle mae'r damweiniau hyn yn deillio, a'r posib o atal problemau yn y dyfodol.
- Eglurwyd bod anghenion plant yn dwysau ac efallai bod angen ystyried sut mae ymateb i hynny.
- Trafodwyd y digwyddiadau treisgar sy'n cymryd lle tu allan i faes Addysg, gan nodi bod amrediad ar draws y Cyngor o ran y math o ddigwyddiadau ac o ran difrifoldeb y digwyddiadau hynny. Pwysleisiwyd yr angen i adrodd ar ddigwyddiadau o'r fath.
- Holwyd am eglurhad o'r cynnydd yn y ffigyrau o aelodau o'r cyhoedd yn cael eu cludo i'r ysbyty. Amlygwyd y ddyletswydd i adrodd ar achosion o'r fath, a nodwyd bod yr achosion yn amrywio o blant ysgol a phobl mewn cartrefi preswyl i bobl mewn canolfannau hamdden, er enghraifft.

11. ADRODDIAD BLYNYDDOL CWCYNION A GWELLA GWASANAETH 2025/26

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Llio Elenid Owen.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd yr adroddiad a chynhigiwyd unrhyw sylwadau neu awgrymiadau perthnasol am berfformiad y Cyngor o ran ymdrin â chwynion yn briodol ac yn amserol.

TRAFODAETH

Datganwyd y rhoddai'r adroddiad drosolwg o berfformiad y Cyngor wrth ymdrin â chwynion a gwella gwasanaethau yn y cyfnod o Ebrill 2025 i Fedi 2025. Tynnwyd sylw at Lythyr Blynyddol yr Ombwdsmon am gyfnod 2024/25 sydd hefyd ynghlwm.

Amlygwyd bod 22 cwyn ffurfiol dilys a 13 cwyn Ombwdsmon wedi'u cyflwyno rhwng Ebrill a Medi 2025, sy'n lleihad o'r un cyfnod y llynedd. Yn ogystal, datganwyd bod lleihad yn nifer y dyddiau cyfartalog mae'n cymryd i ymateb i gwynion o 17.5 diwrnod yn 2024/2025 i 15.3 diwrnod yn 2025/26.

Adroddwyd mai 'diffyg ymateb/gweithredu' yw prif sail y cwynion, gan nodi bod nifer o'r cwynion yn ymwneud â'r adrannau Amgylchedd a Chyllid. Gobeithiwyd y bydd y Siarter Cwsmer newydd sydd bellach mewn lle, yn arbed nifer o gwynion yn y categori 'diffyg ymateb/gweithredu' yn y dyfodol.

Cyfeiriwyd at y Wal Lwyddiannau ac at y nifer helaeth o ddiolchiadau a chanmoliaeth sy'n cyrraedd y Cyngor gan y cyhoedd.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Gofynnwyd am y prif wersi a ddysgwyd o'r cwynion a sut y gwnaiff hyn arwain at welliant. Tynnwyd sylw at y ffaith mai diffyg ymateb yw prif natur y cwynion ac amlygwyd bod pwysau gwaith staff yn ffactor gyfrannol yma. Nodwyd y caiff cyrsiau gofal cwsmer eu cynnig, a soniwyd am y gwaith pellach sydd angen ei wneud i fynd i'r afael â hyn.
- Cynigiwyd mai diffyg ymateb yw'r categori hawsaf i fynd i'r afael ag ef, ac awgrymwyd yr angen i ail edrych ar hyn. Eglurwyd bod diffyg adnoddau a'r pwysau sydd ar staff yn cael effaith ar yr hyn sy'n bosib, a bod blaenoriaethau adrannau yn amrywio.
- Nodwyd bod cydnabyddiaeth yn cael ei roi o dderbyn pob cwyn. Ychwanegwyd bod yr adran yn edrych ar system bosib i fynd i'r afael â hyn ac i fod yn fwy rhagweithiol.

12. ACHOS BUSNES AMLINELLOL CARTREF GOFAL PENRHOS

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dilwyn Morgan.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd Achos Busnes Amlinellol yn Atodiad 1, yn ddarostyngedig i hynny,

Awdurdodwyd y Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant i gyflwyno'r Achos Busnes Amlinellol i Lywodraeth Cymru i geisio am £16.4miliwn o arian Cronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ail gydbwyso Iechyd a Gofal Cymdeithasol (IRCF) i greu datblygiad partneriaeth sector gyhoeddus ar safle Penrhos, mewn partneriaeth gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC) a symud ymlaen i ddatblygu Achos Busnes Llawn.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad a chanmolwyd brwdfrydedd a chefnogaeth yr Aelod Lleol at y mater hwn. Diolchwyd yn ogystal i'r swyddogion am eu gwaith caled.

Datganwyd bod y prosiect hwn yn bartneriaeth rhwng y Cyngor, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, a Chymdeithas Dai ClwydAlyn i ddatblygu cyfleuster gofal newydd ac arloesol. Nodwyd y bydd yn cynnwys 32 o wlaŵ dementia preswyl a 24 o wlaŵ nyrsio, bydd 8 o'r rhain yn wlaŵ dementia nyrsio.

Eglurwyd bod anghenion gofal yn cynyddu ar draws y wlad, ac adnabuwyd Pen Llyn fel ardal gydag angen cynyddol am y ddarpariaeth. Drwy'r datblygiad hwn, gobeithiwyd galluogi a chefnogi pobl i aros yn lleol i dderbyn gofal.

Cyfeiriwyd at y datblygiadau pellach ar y safle a'r lefelau gwahanol o ofal fydd ar gael, megis adeilad fydd yn cynnwys 30 fflat, tai gofal ychwanegol, a 12 byngalo.

Amlygwyd llwyddiant yr Academi Ofal a soniwyd am y gobaith o allu defnyddio safle Penrhos i ddenu a hyfforddi staff yn lleol.

Croesawyd Aelod Lleol Ward Llanbedrog gyda Mynytho i'r cyfarfod. Pwysleisiwyd bod gweld y safle'n datblygu yn arbennig. Awgrymwyd bod y datblygiad yn rhywbeth y dylai Cymru gyfan gymryd sylw ohono. Nodwyd pwysigrwydd cadw Cynghorau Plwyf yn ymwybodol o ddatblygiadau a chael pobl leol yn rhan o'r prosiect, a holwyd pe tasai modd cynnal cyfarfodydd er mwyn gwneud hyn.

Ymfalchiwyd yn y gwaith sydd ar droed, a diolchwyd unwaith eto i'r swyddogion am eu gwaith diflino.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Amlygwyd y problemau llifogydd sydd ar y ffordd i'r safle, a gofynnwyd a oes cynlluniau i fynd i'r afael â hynny. Eglurwyd bod y mater wedi'i drafod yng nghyfarfod y Bwrdd Prosiect, ac er nad yw hyn yn disgyn o fewn ffiniau'r Cynllun, penderfynwyd datgan cefnogaeth i unrhyw gynlluniau arfaethedig sy'n ymwneud â'r ffordd.
- Adnabuwyd pa mor arloesol yw'r prosiect, ond soniwyd am yr angen, a'r her o ddenu staff i'r maes.
- Gobeithiwyd am gefnogaeth Llywodraeth Cymru i'r prosiect hwn yn ogystal.
- Ymhelaethwyd ar y prosiectau eraill sydd ar y gweill er mwyn cynyddu'r ddarpariaeth ofal yng Ngwynedd.

13. GWELLIANNAU SYLWEDDOL I YSGOL TRYFAN – CYNYYDDU CYLLIDEB CYFALAF Y PROSIECT

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dewi Jones.

PENDERFYNIAD

Rhoddwyd caniatâd y Cabinet i gynyddu cyllideb y prosiect i wneud gwelliannau sylweddol i adeiladau a safle Ysgol Tryfan ym Mangor er mwyn cyfarch costau chwyddiant a chynnydd cyffredinol mewn costau deunyddiau adeiladu ers sefydlu cyllideb wreiddiol y prosiect yn 2018, gan wireddu hynny drwy drosglwyddo £1.96m o Gynllun Rheoli Asedau'r Cyngor er mwyn cyfarch cyfanswm y costau a ragwelir i wireddu'r prosiect yn Ysgol Tryfan.

TRAFODAETH

Eglurwyd bod cynnydd sylweddol mewn costau wedi golygu'r angen i ail edrych ar gynlluniau, a rhagwelwyd yr angen i gynyddu cyllideb y prosiect hwn i £23.6 miliwn. Nodwyd bod Llywodraeth Cymru yn cyllido 65% o gost y cynllun, sy'n golygu bod cyfraniad Cyngor Gwynedd yn £1.96 miliwn ychwanegol.

Cyfeiriwyd at y cynllun fel buddsoddiad yn nyfodol plant a phobl ifanc y Sir, ac yn y Gymraeg ym Mangor.

Amlygwyd gan yr Aelod Cabinet ei fod wedi ymweld ag Ysgol Tryfan, ac wedi gweld yr angen sydd am fuddsoddiad. Tynnwyd sylw at y difrod a wnaethpwyd i'r Ysgol yn ystod y stormydd diweddar, a'r ffaith bod sgaffaldiau ar adeiladau'r Ysgol yn ei wneud yn beryglus.

Croesawyd Aelod Lleol Ward Glyder i'r cyfarfod. Pwysleisiwyd pwysigrwydd y buddsoddiad hwn i addysg uwchradd Gymraeg ym Mangor. Ategwyd y geiriau am gyflwr yr adeiladu a'u bod yn hen a bregus.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Holwyd sut byddai'r datblygiadau hyn yn gwella'r profiad dysgu i ddysgwyr yn yr Ysgol. Eglurwyd bydd yr amgylchedd ddysgu'n gwella drwy ddatblygu ansawdd a maint dosbarthiadau, ynghyd â darpariaethau chwaraeon datblygiadol a gwelliant i ofodau allgyrsiol yn yr Ysgol.
- Sicrhawyd mai dyma'r ffordd fwyaf cost effeithiol o gwblhau'r prosiect.
- Nodwyd mai bwriad cynyddu capasiti'r Ysgol yw sicrhau continwwm o addysg Gymraeg o'r cynradd i'r uwchradd i blant y dalgylch am flynyddoedd i ddod.
- Cadarnhawyd y bydd pob adeilad newydd ar y safle yn cwrdd â thargedau carbon sero net, yn unol â gofynion y grant. Bydd lleihau allyriadau carbon yr adeilad hefyd yn gorfod cael ei ystyried gydag unrhyw addasiadau i'r adeilad.

14. POLISI IAITH ADDYSG GWYNEDD

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dewi Jones.

PENDERFYNIAD

Mabwysiadwyd drafft o Bolisi Iaith Addysg Gwynedd enghreifftiol i ysgolion Gwynedd er mwyn ei gyflwyno i bwrpas ymgysylltu cyhoeddus. (Atodiad 1).

TRAFODAETH

Amlygwyd mai diweddarau'r Polisi Iaith Addysg gyfredol yw pwrpas yr adroddiad. Adnabuwyd ei bod yn gyfnod o newid i'r Gymraeg mewn addysg a chyfeiriwyd at Ddeddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, sydd wedi derbyn Cydsyniad Brenhinol yn ddiweddar.

Datgelwyd y bydd angen i'r Cyngor osod ysgolion mewn gwahanol gategoriâu iaith, ond nodwyd na fydd hyn yn cael ei weithredu'n llawn tan 2030. Tynnwyd sylw at awydd y Cyngor, fel awdurdod addysg, i fod yn rhagweithiol gan sicrhau bod gan yr ysgolion amser digonol i ymateb pe bai angen cyflwyno unrhyw newidiadau yn sgil y Polisi ddrafft hwn.

Rhestrwyd y rhanddeiliaid allweddol y bu i'r adran ymgynghori a hwy wrth ddod a'r Polisi drafft gerbron y Cabinet. Wrth egluro rhesymeg dod a'r eitem hwn gerbron y Cabinet, pwysleisiwyd pwysigrwydd ymgysylltu cyhoeddus i gael barn y cyhoedd am y Polisi drafft.

Nodwyd mai Polisi drafft ydyw ac nad oes gan y Cyngor hawl i orfodi unrhyw bolisi iaith ar ysgolion. Ychwanegwyd ei fod yn benderfyniad i gyrff Llywodraethol yr ysgolion i fabwysiadau unrhyw bolisi.

Croesawyd Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi i'r cyfarfod. Manylwyd ganddo ar y tair gwaith y bu'r Polisi drafft hwn fynd gerbron y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi, a'r sylwadau ac argymhellion oedd yn deillio o hynny.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Mynegwyd cefnogaeth i'r Polisi drafft gan gwestiynu pa gefnogaeth fydd ar gael i'r ysgolion hynny a fydd angen newid yn sgil y Polisi drafft. Sicrhawyd y bydd pob ysgol yn cael cyfle i baratoi a chyflwyno eu cynlluniau cyflawni. Yn ogystal, nodwyd mai pwrpas cyflwyno'r Polisi drafft ar y pwynt hwn yw i sicrhau bod gan yr ysgolion ddigon o amser i baratoi a blaen gynllunio ar gyfer mabwysiadu'r Polisi. Ychwanegwyd bod staff ysgolion hefyd yn derbyn cefnogaeth i gynyddu eu hyder wrth ddefnyddio'r Gymraeg, a bod cynlluniau i ehangu'r ddarpariaeth hon drwy gynlluniau sabothol.
- Mynegwyd awydd i weld yr ysgolion hyn sy'n trosi yn symud ar draws y continwum, a gallu dangos eu bod yn gwneud cynnydd ieithyddol cyson.
- Croesawyd cyhoeddiad Llywodraeth Cymru i nodi eu bod am gynnal adolygiad o gyrff Llywodraethol a'u rôl, yn enwedig mewn perthynas â pholisïau fel hyn.
- Cydnabuwyd bod dylanwadu ar iaith gymdeithasol ysgolion yn heriol, ond gobeithiwyd y bydd y Polisi drafft hwn yn galluogi cydweithio gydag ysgolion er mwyn hyrwyddo'r cyfleoedd cymdeithasol a phrofiadau allgyrsiol sydd yn defnyddio'r Gymraeg.

15. ADRODDIAD BLYNYDDOL AR GYNLLUN DIGIDOL CYNGOR GWYNEDD (CYFNOD 2024/2025)

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Huw Wyn Jones.

PENDERFYNIAD

Nodwyd cynnwys a chymeradwywyd cyfrol gyntaf o adroddiadau blynyddol ar Gynllun Digidol Cyngor Gwynedd (2023-2028).

TRAFODAETH

Pwysleisiwyd ran annatod technoleg gwybodaeth mhob peth sydd o'n cwmpas erbyn hyn.

Cyfeiriwyd at y Systemau Rheoli Sefydliad, gan ychwanegu bod y darparwr llwyddiannus ar fin cael ei gyhoeddi.

Adroddwyd am y gwaith parhaol o Barhad Gwasanaeth a phwysleisiwyd pwysigrwydd y gwaith hwn mewn perthynas â gwarchod systemau rhag ymosodiadau seibr.

Cadarnhawyd bod System Ffôn newydd y Cyngor ar waith a bod y Ganolfan Gyswilt hefyd yn weithredol ar y datrysiad newydd.

Datganwyd bod deallusrwydd artiffisial yn cael ei dreialu, ac mae'r adran yn edrych ar astudiaethau achos er mwyn gweld sut gall y Cyngor ddefnyddio deallusrwydd artiffisial i ddatblygu.

Trafodwyd bod bwriad i uwchraddio'r ddarpariaeth ddarlledu yn Siambrau'r Cyngor.

Amlygwyd mai hwn yw'r adroddiad blynyddol cyntaf sy'n adrodd ar y Cynllun Digidol, a nodwyd erbyn y flwyddyn nesaf y bydd modd cymharu ac edrych yn ôl ar adroddiad eleni i sicrhau fod y Cynllun yn rhagweithiol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Datganwyd bod adroddiad gan y Comisiynydd Pobl Hŷn a oedd yn cynnwys sôn am y diffyg cyfleoedd sydd i bobl hŷn gyfrannu at drafodaethau digidol a'r trafferthion posib sy'n eu hwynebu yn y maes. Pwysleisiwyd pwysigrwydd adroddiad cydraddoldeb o fewn y maes hwn. Ymfalchïwyd bod cyfeiriad at addysgu o fewn yr adroddiad a phwysigrwydd hynny wrth fynd ymlaen.
- Cyfeiriwyd at y capasiti o fewn y Tîm i gyflawni, ac amlygwyd yr angen i ail flaenoriaethu yn barhaus er mwyn cyrraedd gofynion yn ogystal â chwilio am fwy o adnodd.

Dechreuodd y cyfarfod am 1:00yh a daeth i ben am 3:40yh.